

pomladanjski dih liste budí in popke preza. Ponatisk iz leta 1866. bi bil moral dosledno z drugimi izpremembami tudi na tem mestu *ki* izpremeniti v *ko* (ozir. kadar), kajti ta *ki* ni pridevni oziralnik, vsaj bi se kot tak niti ne imel kam ozirati! Urednik Prešernovega teksta je morda v tem slučaju z namenom pridržal obliko *ki*, ne, ker bi se ne bil dovolj vglobil v slovnično tolmačenje teh besed, ampak, ker se je hotel ogniti kakofonije: »Ko ko budi« Toda tu nastane vprašanje, ali bi pa ne kazalo Prešernovega primerjalnega *ko* nadomestiti s sedaj navadnim *kot*? Ta *ko ki* (= kot ko, kot kedar) je popolnoma sličen Homerjevemu $\acute{\omega}\varsigma \acute{\omicron}\tau\epsilon$ (= wie wann), ki se tako pogosto nahaja pri uvajanji prispodob.

S to kratko črtico seveda niso še določene meje med pridevnimi in prislovnimi relativnimi stavki. — Za to pot to zadostuj!

L. P.

LISTEK.

Novi grobovi. Slovenska domovina je izgubila zopet nekaj zvestih sinov.

Na Malem Strmecu pri Vrbi na Koroškem je, šele 42 let star, umrl gosp. *Josip Lendovšek*, c. kr. gimnazijski profesor v Beljaku, slovenski pisatelj, prezaslužén in navdušen rodoljub, zapustivši soprogo in štiri nepreskrbljene otročiče. To v igred, meseca malega travna, se ga je lotila bolezen v želodcu, kateri je sledila mrzlica, in iz katere se je izcimila naposled sušica. Bil je že nekoliko okreval, pa na nekem izletu se je zopet preveč pregrel, nato pa hitro ohladil, in sedaj se je bolezen povrnila ter se ni dala več pregnati. V nedeljo dne 22. kimovca smo ljubega nam pokojnika spremljali k zadnjemu počitku z Malega Strmca v Dvor. Pogreb je bil veličasten: udeležilo se ga je okoli 2000 oseb vseh stanov, 24 čč. gg. duhovnikov, mnogo posvetne gospode, največ pa kmetov. Družbo sv. Cirila in Metoda sta zastopala čč. gospoda *Tomo Zupan* in *Anton Žlogar*, družbo sv. Mohorja pa gospoda prof. *Ivan Hutter* in dr. *Jak. Sket*.

Pokojnik je bil rojen v Rogatcu na Štajerskem. Šolal se je v Celju, višje gimnazijske razrede pa je dovršil v Mariboru. Podpiral ga je njega brat Miha Lendovšek, sedaj župnik v Makolah, znani izdajatelj Slomšekovih spisov; največ pa si je z lastno močjo dalje pomagal. Vseučilišče je pohajal v Gradcu, kjer se je učil klasiške in slovanske filologije. Po dovršenih izpitih je bil suplent na I. državni gimnaziji, nato pa je dobil službo profesorsko v Beljaku.

Leta 1890. je izdal za Nemce v c. kr. šolski zalogi »Slovensko slovnico (slov. Elementarbuch) za srednje šole in učiteljišča« in spisal kratek navod, kako se naj po induktivni ali analitični metodi poučuje.

Drugi del te knjige: čitanka za Nemce, ki se uče slovenščine, je ostavil v rokopisu.

Zbral je povesti in pesni za mladino iz Jarnikovih spisov za Ciril-Methodovo družbo (kar pa še ni prišlo na svetlo). Sploh je bil na polju slovenskega jezikoslovja in leposlovja pridno delaven in je spisal več krajših beletrističnih spisov, ki se pa po večini nahajajo še v njegovi zapuščini v rokopisih, katere bode treba dati pregledati ter prirediti za tisk.

Posebno se je pa zanimal za razvitek našega jezika in skušal slovenski jezik očistiti in vsestranski ugladiti. Kako temeljito se je bavil s slovnico slovensko, to nam kaže obširna ocena Janežičeve »slovenske slovnice« v šesti predelani izdaji (v Zvonu l. 1889.). Znano pa je tudi, da je namerjal sam s pomočjo nekaterih slov. jezikoslovcev tako zvano »normalno« slovnico slovensko izdati.

Med vsemi slovenskimi pisatelji mu je bil najbolj pri srcu ljudski naš pisatelj in vzgojitelj *A. M. Slomšek*, in njega življenje in delovanje je prav lepo in vzgledno popisal v Sketovi slovstveni čitanki za 7. in 8. razred. Čuditi se moramo delavnosti pokojnika našega, kajti zraven težke svoje službe, katero je natančno in vestno v popolno zadovoljnost višjih učnih oblastij opravljal, ni samo našel še časa za svoje znanstvene študije, ampak tudi za plodonosno delovanje na političnem polju.

Hitro ko je bil prišel na Koroško in videl, kako je tu slovensko ljudstvo zapuščeno, zanemarjeno in zatrto, je pokazal svoje rodoljubno srce s tem, da je jel takoj delovati, ter je tudi v resnici mnogo storil za probujo in prosveto narodno. Mnogo se je trudil za družbo sv. Cirila in Metoda in za ljudsko šolo na Koroškem sploh. Vedno je deloval z nekakim posebnim navdušenjem, več, nego so mu pripuščale njegove životne moči. V družini je bil zelo prijazen, ljubezniv in postrežljiv, zato je bil obče priljubljen, in koroški Slovenci ga bodo ohranili vedno v najboljšem spominu. Počivaj v miru, blaga duša!

Ź. S.

Na Šmarni gori pa je dne 17. septembra t. l. umrl blag duhovnik in pisatelj slovenski, župnik Fran Štrukelj. Pokojnik je bil širšim krogom znan s pisateljskim imenom Jaroslav. »Slov. Narod« z dne 21. septembra je objavil o njem nekaj črtic, ki so vredne, da se otmo pozabljivosti; zato naj jih vsaj deloma ponatisnemo tudi mi. — Rajni Jaroslav je bil v prejšnjih časih stalen sotrudnik našemu dnevniku, Marsikojo črtico in povest, bodisi izvirno, bodisi prevedeno je prinesel »Slov. Narod« iz njegovega peresa. Fran Štrukelj se je bil porodil 29. novembra 1841. l. v Št. Vidu nad Ljubljano. Po dovršenih gimnazijskih študijah je šel v bogoslovje, kjer ga je knezovladika Jernej Vidmar 30. julija 1865. l. posvetil v duhovnika. L. 1866. je kaplanoval v Čatežu, od 1869. do 1871. l. na Sostrem, 1874. l. pa je že bil »valetudinarius« na Šmarni gori, kamor so ga bili tedaj poslali radi bolezni. Tu je bival stalno do svoje smrti. Pravi samotar je zahajal kaj redko med ljudi. V Ljubljano je šel vsako leto komaj po jedenkrat. Največ svojega časa je prebil v svoji vlažni, zatohli sobici pri knjigah, kjer ga je v 54. letu dobe njegove »bela žena« položila na mrtvaški oder. Pokojni Jaroslav je jel pisati že kot bogoslovec. Z nekaterimi svojimi drugovi — med njimi je bil tudi že pokojni Lavoslav Gorénjec-Podgoričan veren pobratim mu, s katerim sta v bogoslovnici bivala zajedno v isti sobi ter se skupno učila slovanskih jezikov, in s katerim sta se i v poznejših letih čislala izredno — je osnoval leposloven list ter z Gorenjcem vred marljivo pisal vanj. Vešč je bil večinoma vsem slovanskim jezikom, iz katerih je marljivo prevajal razne povesti, novele, črtice, obraze, življenjepise i t. d. Plodove svojega uma je objavljaval v »Besedniku«, »Zori«, v knjigah »Mohorjeve družbe« in »Matice Slovenske«, v »Slovenskem Narodu«, »Slovincu« in zlasti v »Novicah«. Za slovensko knjigo je trošil čuda novcev ter bil ud mnogim narodnim društvom. Slovansko slovstvo je znal, kakor malokdo, in je kaj rad govoril o njem. Bil je tudi spreten in vešč zgodovinar. Želeti bi bilo, da pride njegova knjižnica v prave roke. — Rajnik je bil vrl duhovnik, kremenit značaj, Slovan z vso dušo. Mnogo dolzih let bolehav, se ni mnogo bavil s politiko. Dasi konservativec, je bil izredno koncilijsanten in tolerant en mož, ki je bridko obžaloval naše neplodne politične boje. Časten mu spomin!

V Škofji Loki pa so dne 22. septembra t. l. ob ogromni udeležbi narodnih krogov zanesli k večnemu počitku znanega rodoljuba *Jakoba Hafnerja*, preminolega po dolgotrajni, mučni bolezni v prerani dobi 52 let. Spodobno se nam je zdelo, da mu tudi »Zvon« vsaj s temi malimi vrsticami postavi skromen spomenik. Kajti dasi pokojnik ni bil niti slovstvenik, niti aktiven politik, ampak samo, kakor je skromno velel mrtvaški list, »süd mnogih narodnih društev,« vendar lahko smelo rečemo, da je bil svoje dni — vzpričo svoje bistro razsodnosti, kremenitega značaja, prikupljive družabnosti in iskrene požrtvovalnosti — med prvaki narodnega društvenega življa v Ljubljani. Bodi mu lahka domača zemlja!

Knjižnica za mladino je z najnovejšim 8. snopičem jela objavljati Slomšekove spise, zbrane za mladino, ter pričela z njegovimi pesmimi. To je jako srečna misel; kajti s tem, da je posegla po Slomšku, si je storila »Zaveza slovenskih učiteljskih društev« bogato zakladnico, iz katere bo lahko nekaj časa zalagala uka in čitauja željno slovensko mladino. — Omenjeni (8.) snopič je namenjen, kakor veli naslovni list, srednji stopnji, in zbral in uredil je pesmi za-njo dr. Janko Bezjak. — Reči moramo, da smo z milim veseljem prebirali knjižico s pesmicami, katere so nam s svojimi preprostimi napevi vred še vse v neizbrisnem spominu izza rosuih šolskih let. — G. izdajatelju si pa usojamo izreči to željo, naj o priliki ali v predgovoru prihodnjega snopiča, ali pa kje drugje pove, po katerih načelih je uravnaval tekst. — Snopič obsega 77 strani, in cena vezanemu je navadna (20 kr.).

Zbrani spisi Pavline Pajkove. Drugi zvezek. V Celji, 1895. Tiskal, izdal in založil Dragotin Hribar v Celji. — Cena broširanemu zvezku 1 gld., elegantno vezanemu 1 gld. 50 kr., po pošti 10 kr. več — Obseg: Roka in srce. — Mačeha. — Očetov tovariš. — Pripovednik v sili.

Po naši sodbi so tudi tega zvezka povesti take, da utegnejo zanimati zlasti one naše, posebej še ženske kroge, ki so sicer kar prikovani na nemške »Romanbibliothek«, »Lesekabinet« i. t. d. Tudi oni čitatelji ali čitateljice, ki omedlevajo za Marlittovko, najdejo v njih nekoliko zadostila; kajti dozdeva se nam, da vsaj prva povest spominja na Marlittovkine znane motive.

Toda poudarjajoč posebno to prednost Pavline Pajkove povestij, da so po vsem svojem značaju in genru vrlo pripravne, izpodrivati uemško čitanje v nekih naših krogih, si ne moremo kaj, da ne bi obžalovanja izrekli radi prilično visoke cene posameznih zvezkov. Ne trdimo, da so pretirane z ozirom na lično obliko, ali preskope so z ozirom na naše razmere. To je tedaj isti pomislek, kateremu smo že dali duška pri oceni Levstikovih zbranih spisov. — Zopet si torej drznemo povzdigniti svarilni glas do naših založnikov, naj uvažijo, da z dragimi izdajami trgajo naše pisatelje iz narodovih rok, dočim bi s ceninimi izdajami ne le neizmerno več koristili narodni stvari, ampak po znanem ameriškanskem načelu (»množica izda«) menda tudi — sebi koristili.

Giontinijeva knjigarnica nam ja poslala že zopet dvoje »ljudskih knjižic« (kakor veli sama v priposlanem nam dopisu), kateri sta izšli v ujeni založbi, namreč: **Krištofa Šmida** sto majhnih pripovedek za mladino. Poslovenil † *Ivan Tomšič*, učitelj na c. kr. vadinici v Ljubljani. Z nekaterimi podobami. Drugi popravljeni natisek. V Ljubljani 1895. V založbi in na prodajo pri Janezu Giontiniji, knjigarji. — Str. 120, mala 8°. Cena kart. izvodu 40 kr., po pošti 43. — Potem: **Robinzon**. Povest za slovensko mladino. Sestavljena po najboljših izdajah. V Ljubljani, 1895. Založil J. Giontini. — Tisek R. Milič-eve tiskarne. — Str. 116, 8°. — Cena vez. izvodu 50 kr., po pošti 55 kr. V onem že omenjenem dopisu se razodeva, da je prevod Funtkov. Omenimo naj še,